

ACC. N:R M. 9455: 1-18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne*

Upptecknat av: *J. Aug. Persson*

Härad: *Bara*

Adress: *St. Spiritusdengat. 13, Lund*

Socken: *Bara*

Berättat av: *olika personer, se inre*

Uppteckningsår: *1942*

Född år i

*Ryktesspridning om baron Boyet och
om präster m. fl.*

s. 1-18.

Skrift ur mina Torupslegender.

N. p. A.

När den gamle och förste Capetten på Torup hade dött, han dog nämligen i Marseille i Frankrike den 5 April 1862, 87 år gammal, så hade han ju ingen legitim arvinge till Torup i Bua härad, eller Rönneholm i Munkarps socken, utan dessa två gods voro testamenterade till hans brors söner i visst Westergötland som då voro omkring åtta och ju är gamla af vilka den ene visst dog, ty den har aldrig varit intalad sedan, alltså fick då den andra hela arvsrätten på sig till dessa gods.

Så kom då en brorson till jag det var, en kaptän dit till Torup som förvaltare av Torup och äfven Rönneholm.

Hans legitime son med hans en gång under äktenskapslöfte av Elinor Ahlberg i Munkarp föddes och av honom erkände son dog nämligen den 3 September 1858 på Rönneholm, 47 år gammal, hvilket utdrag av adelskaledern visar.

Hans dotter med soldathustrun, eller visst husarhustrun

Förskrift.
N:o 1. B.

Kersti Kronfelt som han äfven ukänt som sin dotter, kunde ju ej få afsvä ty hon var ju född af äktenskapsbrott vilket hon ju heller inte rädde för.

Efter den kaptenens ankomst till Torup så blef det en annan regim där på godset, och en helt annan ordning än föjut, efter vad jag har tagit reda på af en gammal f. d. Kantar och skollärare i Bära Andersson som ännu lever, och som han själv fått veta af sin företrädare där i Bära, och svärfader Lundgren.

Wid samtal med honom nu i sommar så berättade han bland annat om kyrkoherden där Anders Lindberg som efterträdde prästen Wilhelm Wred där, sedan han genom svek tillhvarat sig kallet där i Bära och Skelleberga, som jag senare skall omtala hur det gick till.

När kaptenen Coyett var kommen till Torup så skulle han ju också besöka Bära kyrka en söndag han som andra men råka att komma en kvart försent, och när han så

Kom till ingångsdörren så mötte han allt kyrkfolket som då skulle gå därifrån, varför går vi ut så fort sade då kaptenen som då såg på sin klocka, klockan är ju inte stort mer än en kvart öfver tio ännu, då svarade de: det är slut nu; slut ja, det brukar ju aldrig vara längre.

Wad säger ni gubbar är det slut nu efter en kvart, jag lära den prestatauren vad till hags tjänst häres om han inte vet det sade nu baronen och kaptenen, och så gick han in i kyrkan och räka presten i sakristian som nu var beredd och gå därifrån, och så skällde han ut honom så som endagt en militär kan skälla, och sade till honom att nu fick han aldrig mer predika där i Baza och ej heller i Mållberga det skulle han sätta på fä, och så blef han anmäld af kaptenen för biskoppen i Lund, sen kom det en vise pastor som hette Hellander nästa söndag och den han var där en tid så länge han kunde stå ut med den omäjlige Lindberg, som det var en pina att vara pastor under.

Pärskrift.
N:o 1. B.

Så berättade Kanter Anderson en händelse om Lindberg som är rätt så komisk.

En dag så kom en bonde och skulle söka presten i hans expedition, och han gick där som vanligt till den gamle, kanske visste han inte att den nye hade expeditionen för sig själv, eller kanske inte visste heller att det var kommen en ny prest dit till Båra, ty pastoratet var ju stort och det var ju inte så ofta att alla gick i kyrkan heller, och kanske ingen sagt det för honom.

När han så knuckade på dörren till Lindberg så kom då denne och öppnade och sade: gå ti hin, gå ti hin, i det han pekade på en dörr till det hemmet där den andre var.

Den besökande trodde nu att Lindberg blivit fullt galen, galen, ja, vad skulle han väl tro annat, han uppfattade det kom om han menade att han skulle gå på sin.

Så hörde då den andre det, och han hade svårt för att hålla sig för grin, när Lindberg sade att han skulle gå ti hin.

Skrift
N-1. D.

Lärskrift
N=1 G.

Så öppnade han dörren så nött och sade var så god och kom in här, nu är det jag som sköter tjänsten här, Lindberg kommer aldrig att sköta den mer, och så kom han att slå upp ett gapskratt.

Den betänkan de visste knappast strax vad han skulle tro heller, han hade väl heller aldrig hört en prest säga att någon skulle gå till honom eller gå från honom, heller, eller om nu Lindberg gnenade him prestens, eller him onde.

Ej heller hade han hört den ene presten gapskratta åt den andre så, som nu skedd det gjorde.

Detta kom nu ut i hela prästeriet, och alla bönder och torpare under Torup fick så reda på det, och kaptenen också, som hade mycket roligt på detta.

Efter den dagen blefva prästen och kyrkoherden följande sades det, antagligen hade han hört skrattet till sig, ty nu villy han inte varken se eller tala med honom mera, och ej äta tillhops med honom mera.

Lärskrift af mina Torupslegender.

/ Thosten Wreds besök hos baron Coyett. /

N-3 A.

En dag så kom en skjuts bärande upp till slottet p. i. Torup, och det var prosten Wred i Bala som nu steg ur kareten, då stod den gamle baronen och såg ut genom fönstret, ja tänkte han då får sig själv, kommer du nu din rackare och skall utforska om den gamle baronen är klok eller galen.

Betjenten tog emot prosten därute och anmälde honom för baronen, och denne kom honom strax till mötes och helsade; goda du "vred" prost, och välkommen till Torup, är du kanske ute på forskningsfärd i dag så var det ju snällt att du inte glömde att se in om dörren till mig också.

Ja goda du spydige baron sade då prosten, du är visst lika galen ännu som du har varit förut, ty bättre har du då inte blifvit sedan jag var här sist det förstår jag.

Du tror nog att jag blifvit så mycket värre så att du nu kommer för att kura mig kan jag förstå.

Lärskrift.

N:o 3 B.

Man kan ju inte så roga veta hur det är ställt svarade de prästen och båda skrattade.

Då var det ju snällt att du kom, det är alltså af medlidande att du kom så då baronen.

Båda skrattade nu igen, de var ju lika goda i slagfärdighet, så att replikerna öfverträffa varandra följande.

Var nu så god och sitt bra såde då baronen så kan du ju börja försvaret i prästens dom.

Det har jag då alls inte tänkt att göra, för att jag vet ju att en sådan hedning som du inte vet något ändå.

För det vet du, såde då baronen skrattande, men väl nyttigt det väl då att komma och skola förhåra mig.

Det nyttas väl inte att vara en sådan gyckelmakare och tving heller som du ju sitt tal såde nu prästen.

Nu det har du ju rätt i såde då baronen, och helst som han är spritt galen också, inte sant.

A tack för piken såde då prästen, du är obotlig kan jag

Lärskrift
N:o 3 C.

fästa, sjukdomen har nu blifvit kronisk kan jag fästa.
Bädd skrattade nu än värre.

Fäst, sade då baronen, har du redan fastställt diagnosen
kanske, jag är alltså obotlig, jag får väl då som så många an-
dra lämna mig i mitt öde då.

Nå och din betjent då, Barfot, som blef adelig hos mig här-
om dagen, hur känner han sig med sitt nya namn nu.

Nå då Barfot ett adeligt namn, det visste jag ju inte, ha-
de jag visst det så kunde han ju fått ett annat.

Wist är det adeligt, men det är ju ett danskt adelsnamn.

Då kunde du ju skrifvit Harfot i stället i kyrkoboken
då, det hade väl gjort desamma tycker jag, då får du väl
slåta ut B och sätta H i stället när du kommer hem sade
då baronen skrattande.

Fa vet du bror, sade då prästen, beaktas inte mina förhå-
llanden än då, sjukdomen är ju kronisk.

Baronen ringde nu på en liten handklocka som stod på

rökbar det som de setta vid, och stes kom då betjenten in med en silfverbricka med två glas, och en flaska rom, samt en bringare med varmt vatten, då till dem.

Var så god bor sade baronen då, nu dricker vi väl en liten toddy, öfran på detta, sedan diagnosen är fastställd skall man väl intaga medicinen också.

Baron höjde nu sitt glas och sade: skål du "öred" prest och lycka till med "Farskan".

Presten höjde nu också sitt och svarade: skål du "Hojette" baron och lycka till med "Kronfeltkan".

Båda skrattade nu som ett par galna studenter på en maskeradbal, eller karneval när ångan är uppe.

Ja nu äro vi visst kvitt sade då presten, sista ordet fick jag ändå till sitt käre bror.

Ja ni prester äro några kanaler, som ingen kan stå sig med. eller öfverträffa heller, ni skola alltid ha sista ordet.

Skrift ur mina Torupslegender.

N:o 2 A.

Kyrkohude Lindberg kom till Bara som präster under prästen Wred, och strax började han kurtisera prästens äldsta dotter Gustava, i den tanke att han skulle kunna bli hennes efterträdare, vilket han ju också blef.

Wälet till kyrkohude där i prästeratell brukade gå till så, att Torups gods valde en gång, och Stora Mälleberga socken en annan gång, de skiftade alltså att välja.

Nu var det alltså Mälleberga som skulle välja den gången som Lindberg blef vald alltså.

Och då tillgick det så enligt vad min mor berättat för mig, att prästen hade satt upp en väljarelista till honom, som han själv gick omkring med från gård till gård, och den skref bönderna på den ene efter den andre, att de valde Lindberg till sin kyrkohude.

Bönder brukar ja skonera som så, har där nu så många

skrifvit på så kan jag ju också göra det, det går ju också
det samma vad frest man har, om han heter Lindberg
eller Wred, så tänkte de ju nog.

Men de tyckte ändå liksom alla fall bättre om Wred än
om Lindberg, men när han nu skulle bli prestens svärson
så tyckte de att de ville inte nuka att skriva på listan
än här, fastän att hans predikan var inte nåt att höra.

Presten hade nu under denna tiden fått ett annat kall
som det kallades för på den tiden, och det var i Färs och Lätt
på Söderlång, och skulle nu flytta dit, men så hade han
ju tänkt att först göra bröllop för sin dotter och Lindberg.
Så en dag så sade han till Lindberg, nu låter vi väl
lysa Lindberg, men då svarade Lindberg, vi får vän-
ta litet ännu ty jag något att ordna med först.

Och det svaret lät presten sig nöja med den gången
utan fråga vad det var för något.

Så efter en tid så fick då Lindberg samma fråga igen.

Förskrift
N:o 2. B.

Men då svarade han: jag har tänkt öfver den saken,
jag tycker att jag är alltför gammal här till att gifta
mig med en så ung flicka som mansell Gustafsa.

Så sade prästen då: tycker Lindberg det, jag kunde tro
att det var något vägen, jag hade väl aldrig tagit brödet
ur munnen på mig själv, om det ej varit för minn barn.

Lindberg är då alltså en äktenskapsflyktare det förstår jag
nu, sade då prästen blek af reder.

Fler skulle jag väl det kunna vara svarade då Lind-
berg, när jag inte är gift med henne.

Den titeln har prästen tilläggat sig själv, ty honom passar
den in på, och det är ju allmänt känt prästens förhållande
till både barnmorskan Torsten som hon kallas, och äfven
till väffaren Olma det har både jag och fler än jag vittat på.

Nu blev prästen mällas, och kunde inte försvära sig.

Så gick han ifrån honom med tårar i ögonen, sade
de som hade blifvit ofrivilliga vittnen till uppträdet.

Färskrift
N:2. D.

Så måste då prästen flytta till Fru Skötad när det blef tid att installeras där, och ta sina ogifta döttrar Gustafva och Lotten med sig samt afren väffigan Elna, men Torsten kunde han ju inte ta med sig som husgeråd ändå, annars hade han nog gift sig också.

Sedan var där Lindberg ensam kyrkoherde där i prästgården i Bara, det var en annan Gustafva som tjena hos prästen som han visst tyckte om, men den hon måste flytta när prästen märkte detta, men så fort prästen var flyttad så hämtade han henne tillbaka, och hon var där till en kort tid före Lindbergs död, då hade hon gift sig med en Wistgotakalle som vandrade omkring med handel.

Admull Gustafva blef sedan gift med en grosshandlare Bager i Malmö, det var visst den som bönderna brukar kalla för den "hellige Bageren". Hålligen Lerens Bager. Han brukar alltid piska bönderna när de öppner sig mot honom, när han kasserar deras spannmål.

Länsskrift
N:2 C.

En gång under tiden men pastör Hellander var där så hörde det kommit en halmtäckare till prästgården i Bara och den han hade rivit ned det gamla taket samt satt en stige till taket mitt för dörren där den nye presten där bodde så han kunde inte komma ut och gå dasset men där skroftade Lindberg skadeglatt och sade: det hänger på käpparne för honom, det hänger på käpparne för han, men hur det gick, det vet jag inte.

Hellander fick sedan inte äta tillfraga med Lindberg utan hans s. k. mamsell Stava som han kallade, skulle bära in maten till honom på en bricka, och gå genom Lindbergs rum så att han kunde se vad han fick, och att han fick en träskeda att äta med, men Stava lurade Lindberg ändå vad träskeden beträffar, ty hon hade alltid en silfverskeda i fickan och byta om när hon kom ut i förtugan.

Detta har min mor talat om, och det var allmänt känt i Bara, ty de andra prästerna där i prästgården visste ju det.

Landskrift
N-2 Fe

Lindberg var hämderig, han förlät aldrig en människa som han en gång hade blifvit arg på utan att denne ville falla på knä för honom, och det var där nog ingen som ville heller.

Men han hade ändå en god sida, han var mycket god mot fattiga, där kom aldrig någon dit till prästgården utan de fick hjälp af honom, det var de som fick hela bröd och äfven stora stycke fisk, och då såde han själv till mansken. Stava bad hon skulle ge dem, och det måste hon göra, annars gud nåde henne!

Och var han ute och äkte i socknen och det var en gammal tiggare som gick på vägen så stannade han och tog den upp i vagnen så att den fick åka med honom, det hade inte kanske någon annan prest gjort.

Men som predikant var han enligt allas mening totalt oduglig, han kunde inte ens skrifa så någon kunde läsa det betydligt, jag själv sett hans handstil i en kyrkobok

Länkrift
N:o 2 G.

från Bara som finnes i Lantarkivet här i Lund.

Skollärare Nils Nilsson i Stora Mölleberga som min-
mar gick i skolan här, och afven den läraren Lundgren i
Bara som jag förut har omtalad skulle skiftas till att
skrifa för honom om lördags eftermiddagarne.

Den gamle fiske skolläraren och kanten Andersson i
Bara talade om det samma för mig nu i sommar när
jag berättade honom, att hans svärfar och fästmöders afson-
nämde Lundgren var ofta hos honom och skref för honom
om lördagarne, och då bjöd han alltid en fin kvällsmat
med bröddi efteråt, så att de vara rätt knäsvaga begge
två när Lundgren skulle gå hem, och alltid så fick han
en spesckeriks-daler för berröret, så han hade många go-
da sidor, men det var ju att ta honom rätt sakt. Andersson.

När han så låg på dödsbädden så sade han till sin
trädgårdsmästare som hette Fimp, Fimpen kallade han,
när jag nu blir död, ty nu dör jag, den gamla surdegen

Lärskrift
N:2 H.

skall nu renas ut, ty så är guds vilja.

Här nu vad jag säger: när jag är död så får ingen enda menska se mig mer än den Fimp, låsa mig kista, och det gjorde han, det var heller ingen som fick se honom, då skall då lägga mig i kistan så som jag är, kläd ej af mig det är onödigt, låg bara min prästrock afver mig och spika sedan locket på kistan, och lät ingen komma in i rummet före begravningen.

Alla dessa order uppfyllde Fimp samvetsgrant, och han fick nog också sin rättning därför också, det var då ingen som tviflade på heller, men vad han fick det fick heller ingen menska veta, Fimp var hans enda förtroende det var ju alla.

Fa det var en begynnelse och egenartad prest Lindberg ingen vågade sig att tala med honom utan att han själv började, högmäddig och stram, men han hade afven sina gula sidor.

Han dog den 22 februari 1867. 66 år, 10 mån. o. 16 dagar gammal, sörjd af ingen. Bjudningsbrevet till begravningen finns hos mig.

Abokrift af tidningen "Granskaren" för den 7/10 1889.

f. Komplettering till rärskriften af Förelägganden, f.
Konstörernotarien Johan Magnus Sjögren^{Sondgrävan?} gift med
manicell Bager i Malmö, son dotter af köpman Lorens
Bager, f. den helige Bager, f. M. 9455:18

Som var vän till den atklige studenten och skolledaren
Frans Oskar Wred, och son af den glade prästen Wred i
Fro Ahlsted, f. i Bara.

tillägg.

Den atdote af W. Wreds dotter Gustafsa, gifte sig
med passionaten Bager på Låbo i Lomma.

f. Det var ju hon som inte^{pastor} Lindberg ville ha.

Wred hennes syttie Lotten blef gift med. vet jag inte.

Och! är ej riktigt klok på hur det är, ej heller om Granskaren
vet det riktigt heller.

Landbrukare
Warg och fräga Olof Christoffersson
Fro Ahlsted.

27/12 1943.

Sjögren

Fästare, or. riddare,
till boken om Lyfts härad.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV